

Els Milans de Canet

Un llinatge de la burgesia canetenca de metges, comerciants i músics

Jordi Soler i Moradell

Tomàs Milans Godayol, el seu germà Carles, músics il·lustres fills de Canet i el fill d'aquest Tomàs Milans Campús nat a Martorell, tot i que no formaren part de la capella de música de la parròquia de St. Pere i St. Pau de Canet, contribuïren al seu esplendor amb l'aportació de còpies de les partitures del Palau de la Comtessa, de la Catedral de Girona i de l'església del Pi, on eren mestres de capella. Fem un repàs al llinatge Milans de Canet.[1]

Origen del cognom Milans

Des de l'inici dels registres parroquials ordenats pel Concili de Trent i posats en pràctica a final del segle XVI podem seguir famílies Milans a Sant Vicenç de Llanerxes[2], de Arenys de Mar i de Canet de Mar.

És possible que tinguin un origen comú, però no l'he pogut confirmar. El fogatge nominatiu de 1497[3] únicament esmenta un únic Milans del Bosch a Sant Vicenç de Llanerxes (tot i que falten 10 focs no expressats nominalment), cap a Arenys ni tampoc a Canet-Sant Iscle.

En el següent i últim fogatge nominatiu de 1553[4] trobem un Bartomeu Milans a Caldes d'Estrac i a St. Andreu-St. Vicens de Llanerxes -fogajats conjuntament- se'n registra un: "En Milans", sense cap complement.

És interessant veure que al mateix fogatge apareixen un "Montalt de la Plassa" i un "Montalt del Bosch", diferenciats per la seva posició geogràfica al centre del poble i a les afores, "al bosc". Molt probablement en el cas dels Milans aquesta dualitat també existís, generant del cognom compost "Milans del Bosch" corresponent als Milans de la masia situada fora vila, que fou la nissaga militar que produí un heroi de la Guerra de la

Independència i un colpista fascistoide del 23F. A Sta. Maria d'Arenys (de Mar) el primer Milans inscrit al llibre de baptismes es Joan Milans, batejat el 29 d'agost de 1587, fill de Pau i Caterina. Un seu descendent Bonaventura Milans fou fet, ja difunt, Ciutadà Honrat de Barcelona i Cavaller per privilegi del Borbó Felip V el 1739, dignitats que heretaren els seus descendents, que prengueren un escut amb un lleó rampant d'or sobre camp atzur. A la catedral de Barcelona, al terra de la Capella de les Ànimes del Purgatori[5], es pot llegir amb claredat la inscripció i escut de la tomba de Bonaventura de Milans, Arxidiaca, mort el 13 de gener de 1747.

Milans de Canet

Bartomeu Milans (*?, +Canet1603) casat amb Eulària és el primer que puc datar i que genera la nissaga Milans canetenca, molt extensa, però pel present treball em limito a la branca que ens porta als personatges que el motiven i que he reflectit en l'arbre genealògic. Bartomeu, ja viudo de Eulària, testà instituint hereu al seu fill Marc Antoni, com ell negociant i mercader. Per al seu altre fill Salvador, que a ulls del seu pare degué ser un tarambana, encomana als marmessors "...li sia donat lo

Els Milans eren enterrats a l'església de Canet, davant l'altar del Roser. La làpida de la família es conserva encara avui al pati interior del temple i mostra l'escut familiar: un lleó rampant sostenint un escut i dos aus volant (dos milans).

dret de legítima conforme mos manimasors ordenaran. Y si cas que lo dit Salvador.. fa d'home de bé li pugan ratxar lo que serà just perque jo mhe guanyats los bens.”[6]

Marc Antoni Milans[7], (*Barcelona1569?, + Canet 1629) es casà a Palamós el 1593 amb Magina Roig, tingueren vuit fills dels que sis superaren la infantesa. Morí sens testar. Dos dels fills mascles Joan i Bartomeu continuaren la nissaga, el descendents d'aquest últim emparentaren amb els cognoms canetencs: Prats, Xiqués, Gofau, Cirés, Puig, Figarola, molts d'ells foren mariners.

Seguirem, però, la descendència del primogènit Joan.

Joan Milans i Roig C.H. de B. (*Canet 1596, +Canet 1636) manà els negocis familiars amb èxit i aconseguí que el 1643 Felip IV li concedís el privilegi, per a ell i descendents, d'esdevenir Ciutadans Honrats de Barcelona[8]. Es casà al 1621 amb Margarida dels Macià de Canet també comerciants, tingué quatre fills. Un fill, Marc Antoni i una filla Maria Joana superaren

la infantesa.

Els negocis el portarien a tractar i fer amistat amb Francesc Bogunyà, calçater i més endavant, 1625, del gremi de velluters instal·lat al davant del convent de St. Agustí de Barcelona. Gertrudis Bogunyà de nou anys d'edat, filla de Francesc, fou padrina el 1630 de la primera filla de Joan Milans. Gertrudis serà més endavant la mare de Sant Josep Oriol.

Pel testament de Joan Milans sabem la localització de la seva casa i que el seu pare tingué una segona esposa[9].

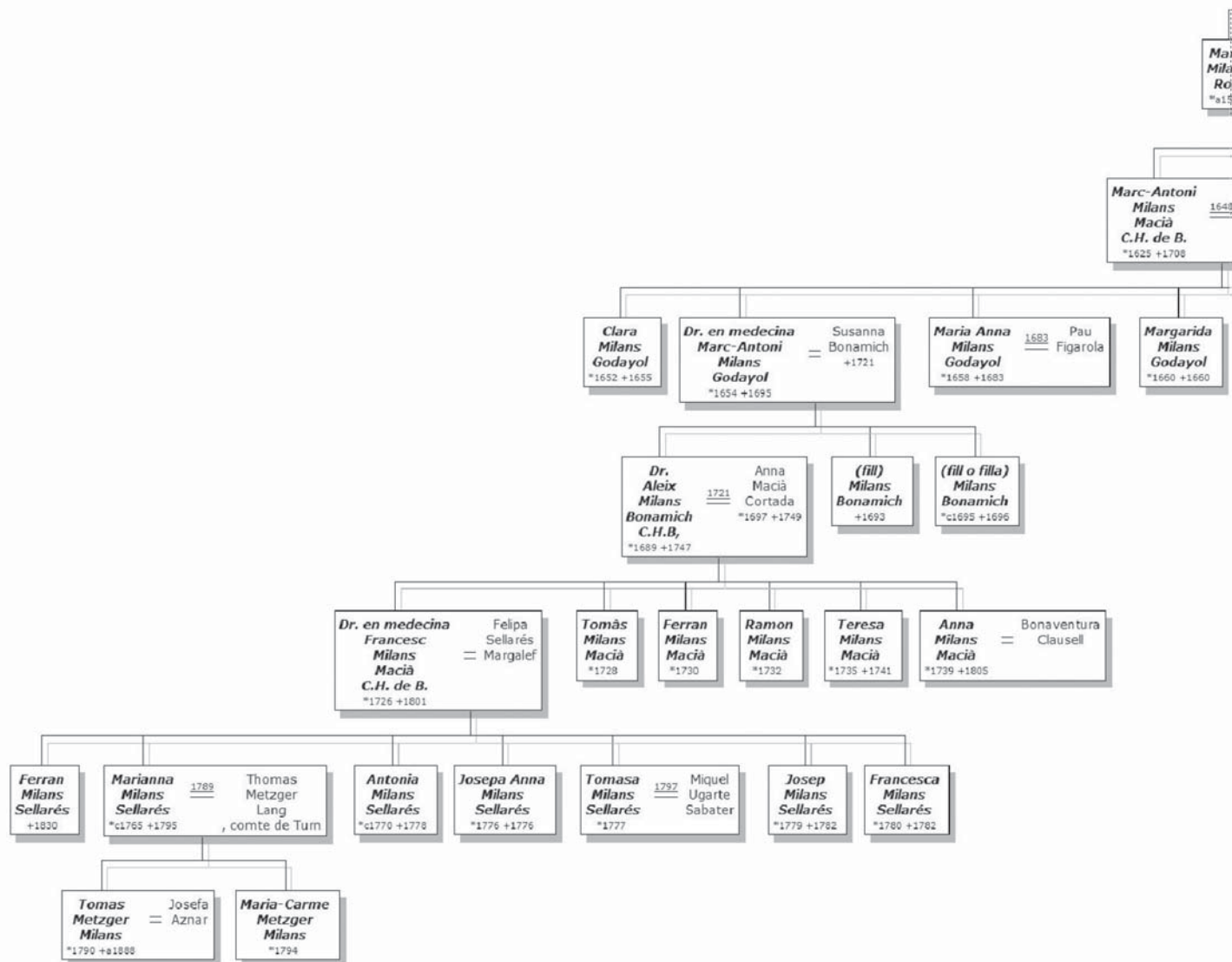
Marc Antoni Milans i Macià, C.H. de B. (*Canet1625, +Canet 1708). Es casà el 1648 amb Marianna Godayol, filla de Didac Godayol i de Maria pagesos d'Espinelves. Tingueren deu fills, dels que tres nois i una noia arribarien a adults. Tingué cura de donar educació superior als tres nois a Barcelona tutelats per les famílies Bogunyà i Oriol. Fou protector de St. Josep Oriol fundant un benefici al seu favor al inici de la seva carrera eclesiàstica. Es con-

serven les cartes creuades entre ells. Visqué fins la respectable edat de 83 anys, els darrers a Canet, a la casa de la Caldeta Baixa, acompanyat per la seva nora Susanna Bonamich ja vídua del seu fill Marc Antoni. Sembla que als darrers temps patí dificultats econòmiques. **Marc Antoni Milans i Godayol**, doctor en medicina, C.H.de B. (* Canet 1654, +Arenys de Mar 1695), fill de Marc Antoni Milans Macià, estudià Arts i Medicina a la Universitat de Barcelona. Hostatjat durant 7 anys a casa de Gertrudis Bogunyà amb el fill d'aquesta: Josep Oriol. La casa era situada al carrer d'en Xuclet,

al barri de marina que després del 1714 Felip V ordenà enderrocar per construir la Ciutadella, avui parc. A l'arxiu parroquial de Santa Maria del Mar es conservaven els registres del compliment pasqual de tots tres. El 25 de maig de 1678 es graduà Doctor en Medicina[10] i es casà amb Sussana Bonamich[11]. Exercí la medicina a Arenys de Mar on naixé el seu fill Aleix i altres dos que moren infants a Canet.

Carles Milans i Godayol (*Canet 1669, +Martorell? 1724) , germà de l'anterior, exercí el magisteri de l'orgue a Martorell (per la seva

Descendents de Bartomeu Milans i Eulària

biografia i la del seu fill Tomàs Milans i Campús (*Martorell 1707, + Barcelona 1761) em remeto al treball de Josep Maria Gregori, publicat en aquest volum).

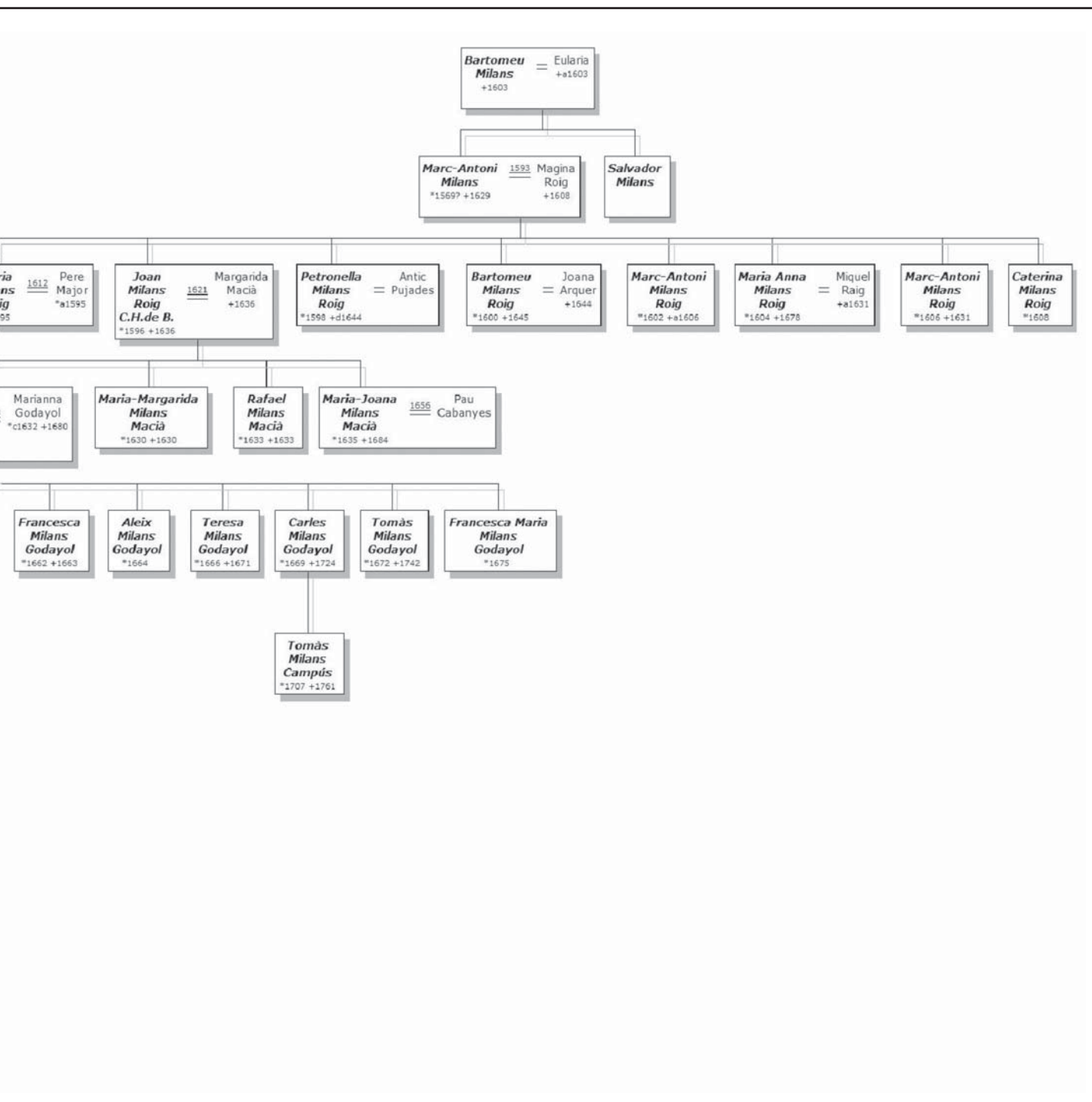
Tomàs Milans i Godayol (*Canet 1672d, + Girona 1742), germà dels dos anteriors (per la seva biografia veure el treball de Josep Maria Gregori publicat en aquest volum).

Aleix Milans i Bonamic, doctor en medecina, C.H. de B. (*Arenys de Mar 1689, +Canet 1747), com el seu pare seguí la carrera de medicina. El 1721 es casà amb Anna Macià Cortada, de Canet, que aportà part del

patrimoni dels Macià. Tingueren sis fills. Una filla Anna, emparentà amb la família Clausell de Canet. El seu fill gran Francesc seguí la tradició mèdica familiar.

Francesc Milans i Macià, doctor en medecina, C.H. de B. (*Canet 1726, +Canet1801) exercí a Tortosa, on naixeren els seus tres primers fills del seu matrimoni amb Felipa Sellarés Margalef. Els altres quatre naixeren a Canet. Arribaren a adults el primogènit Ferran i dues filles Marianna i Tomasa que foren casades amb militars.

El seu fill, **Ferran Milans i Sellarés** (*Tortosa,

+Canet 1830) fou escrivà reial de Guerra i Marina i Notari titular de Canet, exercint a Arenys.

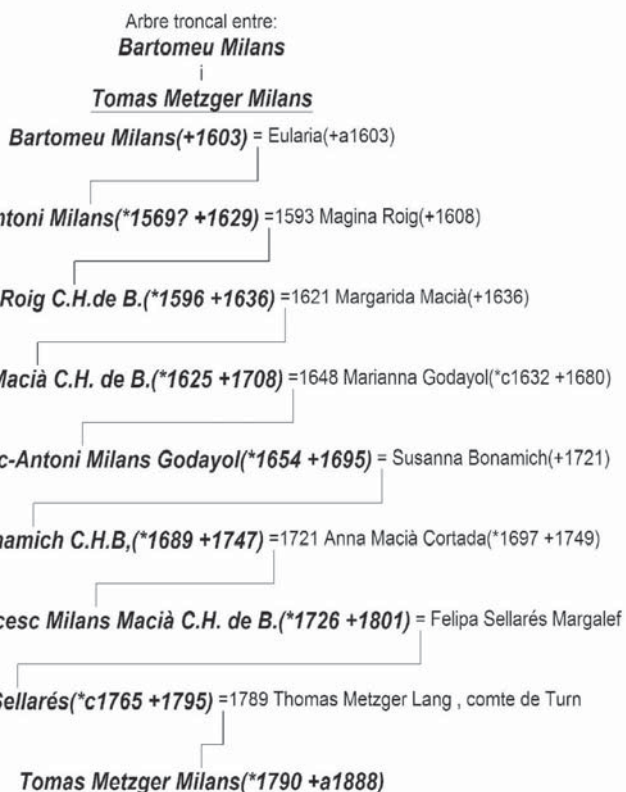
Es mantingué solter. A la seva mort el patrimoni dels Milans passà al seu nebot Tomàs Metzger, fill de Marianna.

Els Metzger i Milans

Francesc Milans casà les seves dues filles a Canet, amb militars. La petita, Tomasa, amb Miquel Ugarte Sabater, tinent coronel i sargent major de la vila d'Hostalric; i la gran, Marianna Milans i Sellarés, amb Tomàs Metzger i Lang, comte de Turn (Suïssa) tinent de granaders del primer batalló del regiment suís de Sant Gall, fill de Francesc-Xavier Metzger i de Margarida Lang de la vila de Ottmarsheim a Alsacia, bisbat de Basilea a l'Imperi. El matrimoni es celebrà [12] a Canet el 22 de Març de 1789. Els Metzger Milans tingueren dos fills Tomàs i Maria Carme, aquesta nascuda a Canet, on la seva mare morí als pocs mesos (març de 1795).

Tomàs Metzger i Milans, alcalde de Barcelona.

Tomàs Metzger i Milans (* c. 1789, + ?) feu la carrera militar i fou "Coronel excedente de Estados Mayores de Plaza" quant per decret reial del 5 d'agost de 1846, fou nomenat "Alcalde Corregidor de la Ciudad de Barcelona", substituïnt a Erasme de Janer i de Gònima, l'home més ric de Barcelona segons es deia. En el llibre d'actes de l'Ajuntament de Barcelona [13], darrera de l'acta de la sessió extraordinària del seu nomenament el 20 d'agost de 1846 es guarda, del seu puny i lletra, les paraules que va dirigir als regidors, remarcant la seva vinculació al país i prometent ser just i recte. Fou el 15è alcalde de Barcelona des de la institució d'aquest càrrec el 1835. Actuà amb prudència, tal com prometé al prendre possessió. El seu mandat fou d'un any com

era habitual. El 8 de setembre 1847 fou nomenat el seu successor, Pere Bardagí, que destacà per la seva habilitat per enfrontar-se a tothom.

Entre tant els Macià de Canet van extingir-se i a la mort de Josepa Macià Moreta de Pagès, cap al 1840 el seu patrimoni va passar a Tomàs Metzger, que per via materna era besnét d'Anna Macià i Cortada muller del Dr. Aleix Milans. Es casà amb Josefa Aznar i tingueren tres fills. Un morí infant. José Oriol Metzger i Aznar fou el seu hereu i la filla Maria Anna Metzger Aznar de Salom vengué, el 1915 essent alcalde el Dr. Marià Serra [14], l'antiga casa Macià que s'enderrocà per crear l'actual plaça Macià.

Dels Metzger, el patrimoni dels Milans i dels Macià acabà revertint en l'empresari Ramon Conill i Bastús, gendre de Josep Puig i Cadafalch [15].

Els Metzger de Barcelona a Nova York i el iogurt.

El desembre de 1918 Edmond Metzger fou el president de la primera comunitat jueva que es constituïa oficialment a Barcelona des de l'assalt i destrucció del call el 5 d'agost de 1391. Aplegava més de 300 jueus molts d'ells sefardites que retornaven a la que, més de cinc-cents anys enrere, havia estat la seva

ciutat. Molts vingueren de Salònica i més endavant de la Turquia en guerra. Issac Carasso cap al 1919 començà a elaborar iogurt a Barcelona i el comercialitzà amb el nom de Danone, que era el nom familiar del seu fill Daniel. Deu anys més tard, amb el seu amic i soci Josep Metzger, traslladaren a França la producció. Segons explica Ferran Soldevila[16] els Metzger, que foren companys d'escola, havien tingut la concessió de neteja de Barcelona.

Amb l'ocupació nazi de França Issac Carasso, Josep Metzger i el seu fill Joan marxaren a Nova York. Instal·lats al Bronx crearen una filial canviant el nom per Danon, que sona millor en anglès. El fill Joan, de 24 anys, comença a treballar-hi rentant i esterilitzant els pots de vidre. L'empresa familiar es transformà en multinacional. Joan en fou director general des de 1959 i president de 1965 a 1981.

A Joan Metzger se li va acudir incorporar fruita fresca als pots de iogurt. Això, i uns encertats spots televisius protagonitzats per uns georgians centenaris consumidors de iogurt dispararen les vendes.

Joan Metzger va néixer a Barcelona el 1918 i morí a Nova York el 6 de setembre de 1998.[17]

Final

Els Milans, com moltes altres famílies de pagesos, comerciants, negociants, navegants, mestres d'aixa, corders, boters, calafats, pilots de Canet, contribuïren amb el seu impuls emprenedor a la prosperitat de la vila i del nostre país, la branca que acabem de revisar destacà també en medicina i música. Ho feren en uns segles en que Catalunya fou un permanent camp de batalla en el que la monarquia hispànica esgotà els darrers recursos d'Amèrica en infructuosos conflictes de religió i dinàstics, esgotant-se ella mateixa i retardant el desenvolupament dels pobles ibèrics.

JORDI SOLER i MORADELL

NOTES

[1] La confecció de l'arbre genealògic ha estat facilitat pel buidat del llibres parroquials que "l'Equip Ramon Rovira Fors" esta portant a terme.

[2] Fins ben entrat el segle XX no adoptà l'actual nom de St.

Vicenç de Montalt.

[3] El Fogatge de 1497, Josep Iglésies, Fundació S.V.C. 1991 Volum I pàg. 172

[4] El Fogatge de 1553, Josep Iglésies, Fundació S.V.C. 1979 Volum I pàg. 307

[5] Per la que s'accedeix a l'ascensor per pujar al terrat de la catedral (esplèndides vistes de la ciutat vella)

[6] APCM Test L1-228r. Ratxar = rajar, en el sentit de afegir-li a la legitima lo que serà just..

[7] Una inscripció 10 juliol 1569 a Sta. Maria del Mar de Barcelona pot ser el seu bateig.

[8] Els ciutadans honrats foren una aristocràcia urbana desenvolupada durant la baixa edat mitjana que gaudia de prerrogatives i exempcions de tributs i monopolitzaven el govern de la ciutat, el formaven un nombre reduït de famílies que hi accedien per acord dels consellers de la ciutat. La intromissió real en atorgar aquest privilegi creà un conflicte que no fou resolt fins la concòrdia de 1599 amb Felip III.

- James S. Amelang, Honored Citizens of Barcelona. Chapter II.

Els Milans eren enterrats a l'església, davant l'altar del Roser, la làpida que es conserva al pati interior mostra l'escut familiar: un lleó rampant sostenint un escut i dos aus volant (dos milans).

[9] APCM Test solt T-062: "Joannes Milans Civis Honorae Bar-na, .. filio Marchi Antony Milans mercatoris et Magina prima uxoris...in domus sua propria habitationis .. in dicta villa Caneto in loco vulgo dicto la caldeta" .

Si Magina era la "prima uxoris" significa que existí una segona. Podria ser Isabel Milans, que morí 28-8-1628. APCM Òbits L01-063r. La caldeta era l'actual carretera, la casa estava situada entre l'estació i el pont de la riera. L'actual carrer de la caldeta alta, paral·lel a la carretera fou obert posteriorment, al segle XVIII.

[10] Ballester y Claramunt, Juan. Vida de San Jose Oriol. Barcelona Imp. De Eugenio Subirana, 1909, pàg. 65.

[11] Cognom de ressonància jueva.

[12] Es celebrà en absència del nuvi, actuant el pare de la núvia com el seu procurador.

[13] Arxiu Administratiu de l'Ajuntament de Barcelona: Actes de 14-4 al 28-8 de 1846, volum 15

[14] A.M.C.M., Actes 15 desembre 1915. La casa es vengué per 12.000 pessetes. La torre quedà en peu, però fou enderrocada deu anys més tard.

[15] Els fons documentals dels Milans, dels Macià, de tipus familiar i relatius als patrimonis de Canet, Sant Cebrià i Sant Pere de Premià, dels Sellarés de Tortosa, de Francesc Cabanyes mestre de ploma de Canet, del notari Ferran Milans i predecessors i de la notaria d'Agustí i Francesc Novell i Casadevall de Canet i diversos documents del comú de Canet, la majoria procedent de la Masia de Can Figueres de Premià de Dalt, és ara dipositada al Arxiu Nacional de Catalunya a St. Cugat (A.N.C codi 323 "Llinatge Milans").

El fons "Llinatge Milans" és en procés de catalogació, una vegada accessible desvelarà interessants notícies per Canet.

[16] Ferran Soldevila, Dietari de l'exili i el retorn. Edicions 3i 4, Valencia 1995.

[17] Sharon R. King, New York Times September 10, 1998. Victor de la Serna, Opinión, El Mundo 11-9-1998